

Megler møter rusmisbruker

Den ubehagelige sannhet

Helt frisk - halv jobb

Politiet etterforsker Nordea

Trend: Outsourcing

Verver flere,
organiserer færre

Fremtidsutsiktene i bank er best for dem som har relevant nettverk og bakgrunn fra høyere samfunnslag. Fartstid og utdanning er ikke tilstrekkelig, hevder nybakt sosiolog Mona Sognlien.

38 Hekta på klasse

Tekst: Øystein Hagen Foto: Svein Jørgen Kjenner Johansen

Møblerte hjem:
– Best glir karrieren for dem som kommer fra «møblerte hjem» med bugnende bokhyller, sier Mona Sognlien.

Fra innsiden av Norges største finanskonsern våger noen omsider å sette ord og tall på hva klassebakgrunn betyr. Bank regnes som en bransje der den som legger seg i selen kan gjøre karriere. Det er en sannhet med modifikasjoner. Bakgrunn og relevant nettverk er uunnværlig, også for den som har fartstid og utdanning på plass.

På bortebane

Sognliens hovedoppgave i sosiologi har solide kilder:

- DnB NORs medarbeidertilfreds-

het-undersøkelse 2005 (MAT 2005) med 8 000 svar.

- TNS Gallups Omnibus i august 2006, med spørsmål til et representativt utvalg på 1 200.

- Et tyvetalls utfyllende dybdeintervjuer i DnB NOR i 2006.

Sognliens 30 års fartstid i bank gjør hovedoppgaven enda mer solid.

En betydelig andel av svarene i MAT 2005 legger vekt på nettverkets betydning for karrieren. Svarene i Gallupundersøkelsen legger i tillegg vekt på klassebakgrunn. Folk kan ha ulik bakgrunn, men svarene påvirkes

lite av det. Derimot viser det seg at når de som svarer har lang utdanning, vektlegger de klasse og nettverk desto mer. Kanskje har de erfaring med at nettverk ikke er nok?

Best glir karrieren for dem som kommer fra «møblerte hjem» med bugnende bokhyller. Slike miljøer gir ofte også jobbrelevante nettverk. Uten risikerer du å spille alle karrierekamper på bortebane.

Mona fra Sarp

Etter artium og studfag-kurs fikk Sognlien i 1977 jobb som vikar i Tune

og Rolvsøy Sparebank. Da hadde lokalbanken 25 ansatte. Nå er den innlemmet i Sparebanken NOR. I 1993 fikk hun ny jobb i Oslo, i markedsmiljøet ved hovedkontoret. Hun avanserte trinnvis til stillingen hun nå har i markedsanalyseavdelingen i DnB NOR. Samtidig skaffet hun seg mer utdanning ved siden av jobben.

Med flid og lærelyst fullførte hun først utdanning som diplomøkonom fra Bankakademiet. Dette ble toppet med hovedoppgave og cand.polit. i sosiologi ved Universitetet i Oslo i sommer, med god karakter.

Mona fra Sarp har altså gjort karriere i det som nå er Norges største finanskonsern. Etter fusjonen mellom Gjensidige NOR og DnB i 2003 har konsernet nesten 12 000 ansatte.

Mona Sognliens far arbeidet på papirfabrikk i Sarpsborg og drev det til å bli arbeidsformann.

Noen som likner

Forskning og statistikk har dokumentert at sjefer flest ansetter noen som likner dem. Eliten reproducerer seg selv. Høyere klassebakgrunn øker sjansene for å gjøre det bra.

– Mange fra arbeiderklassen kjenner seg mindre akseptert jo høyere i hierarkiet de kommer. De er ofte usikre på hva som kreves videre. De blir frustrert av nettverkingen som kreves, særlig i møte med selvsikre og blaserte kolleger i høyere posisjoner. Før kunne folk flest søke trøst i at lederposisjon «er ikke for sånne som oss». Individorientering og ideer om «selvskaping» gjør at mange som møter «glasstaket» tar det som et personlig nederlag. Enkelte velger bort mulighetene for karriere. Da mister banken både gode lederemner og arbeiderklasseverdiene de kan tilføre: Solidaritet, ærlighet, evne til å løfte i flokk og til å vise omsorg for andre, sier Sognlien.

– Er ikke en full forskerutdanning

en lang vei å gå for å finne ut noe du kanskje visste fra før?

– Jeg visste det ikke! Jeg trodde at i dag er det bare egne evner og innsatsvilje det kommer an på, og at ingen andre kan klandres om du ikke får det til. Statistikken avslører at jeg tok feil. Det var verdt innsatsen å finne ut av det. Når det er slik blir virkeligheten kun sett gjennom «elitens» briller, og det er verken riktig, rettfærdig eller rasjonelt, sier Mona Sognlien.

Med hjemmefra

Sognliens kjernebudskap er: Folk med evner, flid og utholdenhet til å ta høyere utdanning bør ha like god sjanse til å gjøre karriere som de som har høyere klassebakgrunn eller boklig anlagte foreldre.

– Ett av intervjuobjektene hadde ikke andre planer etter folkeskolen enn å gå landbruksskole og bli bonde. Læreren insisterte overfor foreldrene på at han måtte gå realskolen. Det startet løpet med utdanning og jobbkarriere et bra stykke opp i lederhierarkiet. Nesten alle som mangler klassebakgrunnen for det, men likevel gjør det bra, har skolerte foreldre med partiboka i orden, eller noen utenfor nærmeste familie som gir støtte, forteller Sognlien.

Som humoristen Harald Eia og samfunnskritikeren Magnus Marsdal våger hun å bruke det stygge ordet «klassebakgrunn» offentlig. Som dem bruker hun sosiologiguru Pierre Bourdieu og hans teorier om den samlede betydningen av økonomisk, kulturell og sosial kapital. Analysen av statistikk og intervjudata viser at teoriene har noe for seg. Oppvekstmiljøet former hva Bourdieu kaller habitus, som biter seg fast i kroppen i barneåra, og følger som nissen på lasset livet ut.

Hovedoppgaven:

Mona Sognlien: «Klasse, kontakter og karriere», hovedoppgave til cand.polit-graden i sosiologi, Universitetet i Oslo 2007.

Oppgaven har vakt interesse etter at den ble presentert på intranettet i DnB NOR, og er foreløpig distribuert til 60 mottakere, mange på DnB NORs hovedkontor på Aker Brygge i Oslo. Sognlien kan kontaktes på mona.sognlien@dnbnor.no Oppgaven kan også hentes i pdf-versjon på DUO:

<http://wo.uio.no/as/WebObjects/theses.woa/wa/these?WORKID=64989>

Mindre akseptert: – Mange fra arbeiderklassen kjenner seg mindre akseptert jo høyere i hierarkiet de kommer.

